

MENSEN VAN TOEN

Familiekundig tijdschrift

Den Heysten

Driesch

maart 1997   jaargang 7   aflevering 1

Afgiftkantoor 9850 Nevele

MENSEN VAN TOEN

Driemaandelijks familiekundig tijdschrift voor
Bachte-Maria-Leerne, Hansbeke, Landegem, Lotenhulle, Meigem,
Merendree, Nevele, Poeke, Poesele, Sint-Martens-Leerne
Vinkt, Vosselare en Zeveren.

Lidgeld 1997

150 fr. over te schrijven op rekening 000-0627981-03 of
290-7431460-20 (voor buitenland enkel op postrekening)
van "Het Land van Nevele" v.z.w., Beentjesstraat 24, 9850 Poesele.

Werkgroep familiekunde

A.BOLLAERT - J.LUYSSAERT - A.MARTENS

Typografie en lay-out

K.DE GROOTE

Druk

Beschutte Werkplaats "Nevelland", Nevele.

Redactie

A.BOLLAERT, Beentjesstraat 24, 9850 Poesele
S.DE GROOTE, Peperstraat 7, 9800 Bachte-Maria-Leerne
L.DE RUYCK-K.DE GROOTE, Heiste 45, 9850 Landegem
J.LUYSSAERT, Veldestraat 26, 9850 Merendree

De auteurs zelf zijn verantwoordelijk voor de inhoud
van hun teksten.

Kafttekening

*Detail uit de kaart van de Driesschen binnen
de prochie van Landegem van G.De Deken (1749)*

MENSEN VAN TOEN

Driemaandelijks familiekundig tijdschrift

Maart 1997
Jaargang 7 - aflevering 1

Uitgegeven door de heemkundige kring
"Het Land van Nevele"

Verantwoordelijke Uitgever:
Jan Luysaert
Veldestraat 26
9850 Merendree

DE SCHENKING GENTIEL DE SMET

Deinzenaar Gentiel De Smet doet aan een apart soort van dienstbetoon. Reeds vele jaren verzamelt hij gegevens over fanfares en harmonies waarbij hij dikwijls zeer interessante informatie vond over de optredens van deze maatschappijen. Gegevens die onmisbaar zijn voor de vorser die zich wil verdiepen in de studie over deze vorm van volksvermaak.

De heer De Smet is zich terdege bewust van het belang van deze informatie voor de lokale vorser en de nog bestaande fanfares en harmonies want hij houdt zijn informatie niet voor zichzelf.

Reeds tientallen heem- en geschiedkundige kringen, gemeentebesturen en muziekmaatschappijen kregen hun deel aan informatie toegestuurd. Zo werd onze heemkring vorig jaar enkele keren bedacht met een schenking van de heer De Smet waarvoor wij hem van harte danken.

De gegevens die ons werden overgemaakt beslaan nu reeds twee dikke banden. Ze bevatten een reeks doodsprentjes (in kopie) en handelen naast gegevens over de reeds vermelde maatschappijen ook over voorvallen en gebeurtenissen uit het Land van Nevele tussen 1888 en 1903 die destijds verschenen in het weekblad *Gazette van Deinze*.

Voor onze kring betekent dit een zeer welkome bron van informatie over het reilen en zeilen van de Mensen van toen in onze streek.

De schenking Gentiel De Smet kan vanaf heden geraadpleegd worden in onze Bibliotheek in het oud-gemeentehuis van Merendree.

Niet iedereen verkeert in de mogelijkheid deze banden te raadplegen. Op regelmatige tijdstippen zullen wij dan ook enkele bijdragen hieruit publiceren. Hierna volgt een eerste deel.

De redactie

Het Land van Nevele in de *Gazette van Deyze* (1888-1894)

BACHTE-MARIA-LEERNE. Donderdag 18 October laatst had de groote klopjacht plaats in de bosschen van het kasteel van Oydonck. De graaf van Vlaanderen en prins Boudewijn vereerden het feest door hunne tegenwoordigheid. Te dier gelegenheid was het prachtig kasteel van den achtbaren heer Baron t'Kint de Roodenbeke luisterrijk versierd en bevlagd. De gansche gemeente van Bachte-Maria-Leerne nam deel aan het feest, op alle huizen wapperde de nationale vlag en bij hunne intrede in de kasteeldreef werden hunne hoogheden verwelkomd door de kinders en bestuurders der scholen; en uit de talrijke menigte die bij den doortocht was toegesnelst steeg een daverend hoera tot teeken van welkom op.

De jacht begon om 11 ure en eindigde om 5 ure 's avonds, 626 stukken wild werden neergeveld, te weten 120 faisanten, 170 hazen en 336 konijnen, patrijzen enz.

(Uit: Eerste Jaar - nr. 21 - Zondag 21 October 1888 - Gazette van Deynze - Weekblad)

NEVELE - OVERLEDEN. - Officiële berichten uit Leopoldville melden het overlijden van den heer Honoré Meganck, gewezen postmeester van Nevele. Hij was met het begin van Augustus 1801 naar den Kongo vertrokken en bezweek er den 13 Januari laatst tengevolge der koorts. De heer Meganck telde omstreeks 35 jaren.

(Uit: Vijfde Jaar - nr. 197 - Zondag 6 Maart 1892 - Gazette van Deynze - Weekblad)

VYNCKT. In de gemeente Vynckt had zondag tusschen vespers en lof eene geestelijke plechtigheid plaats, waaraan een groote menigte volks, met de leden van den gemeente- en kerkraad aan het hoofd, deel namen. Het gold er de inhuldiging der nieuwe statiën van den omgang ter eere van den H.Bartholomeus, welke de bescherm-heilige der parochie is en er op eene bijzondere wijze vereerd wordt.

De nieuwe statiën, op koper geschilderd zijn oprecht kunstvol en prachtig: zij zijn het werk van den heer Janssens, schilder te Nevele.

(Uit: Vijfde Jaar - nr. 214 - Zondag 26 Juni 1892 - Gazette van Deynze - Weekblad)

- Verleden Zondag had tusschen Zeveren en Vynckt een belangrijke wedstrijd voor Velocipèden plaats. Een heel getal ridders waren opgekomen. Het was een echt genoeg en een opwekkend en aantrekkelijk zicht, de tweewielers van Deinze door Zeveren heen te zien optrekken. Te Vynckt ook lokten zij iedereen op straat en zag men ze met gullen vreugdelach in vliegende snelheid, vaandel aan het hoofd, een "toerken" doen. De kampwedstrijden waren allerbelangrijkst en zijn tot ieders genoeg en tot eere der Deinzenaren afgevoerd.

Ziehier de uitslagen:

Eerste loopstrijd: 1° R.Van Hoecke; 2° A.Janssens; 3° O.Agneessens.

Tweede loopstrijd: 1° R.Goeminne; 2° R.De Busseré; 3° V.De Meyer.

Allen van Deinze.

De inrichters van het feest zenden aan de overwinnaars en aan al de medekampers hunnen innigen dank voor hunne vriendelijke en gewillige medewerking.

(Uit: Vijfde Jaar - nr. 222 - Zondag 28 Augustus 1892 - Gazette van Deynze - Weekblad)

(Opgezocht door Gentiel De Smet, Deinze)

WAS- EN PELDERRECHTEN (16e EN 17e EEUW)

Eeuwenlang werden de doden naar de kerk gedragen bij middel van een lijkbaar. Over de baar lag een baarkleed of pelder, meestal een zwart doek, waarvoor de familie zelf moest zorgen maar die later door de kerk ter beschikking gesteld werd. Voor een "klein lijk" werd de baar met de doodskist, afgedekt met het baarkleed, (achteraan) in de kerk neergezet tussen (enkele) brandende kaarsen. Volgens de klasse van de uitvaart verhoogde het aantal kaarsen en werd de kist dichter bij het altaar gebracht. In de late middeleeuwen ontstond het gebruik van de katafalk, een pompeuze uitwas van de baar, bestaande uit een met een pelder beklede en met kaarsen omgeven stellage waaronder de overledene geplaatst werd. Het aantal kaarsen rondom de katafalk was afhankelijk van de financiële draagkracht van de familie van de afgestorvene¹. Men noemde deze kaarsen ook wel *stapelkerssen*, verwijzend naar de stapel, de stellage of de katafalk waarrond ze stonden. Nadat de katafalk ontstaan was bleef de pelder, waarmede de baar en de lijkstapel bekleed werd, verder in gebruik.

In de vroegste kerkrekeningen vindt men onder het kapittel van de ontvangsten zogenaamde was- en pelderrechten. Ze betekenden voor de parochiekerk te lande een zeker inkomen dat op jaarbasis (in vergelijking met de andere ontvangsten zoals pachten, cijzen en rechten) eerder onbeduidend was. Deze was- en pelderrechten, ook wel lijkrechten genoemd, waren eigenlijk begrafenisrechten² die door de kerk geheven werden voor het gebruik van de pelder en voor het branden van een bepaald aantal (was)kaarsen naast de baar of katafalk tijdens de uitvaartmis. Het *peldergelt* werd door verwanten van de overledene aan de kerkmeester overhandigd. Hij boekte deze ontvangsten in de kerkrekening, een enkele maal in afzonderlijke items, doorgaans als globale geldsom in één post.

Enkele excerpten uit de oudste kerkrekeningen van Hansbeke zijn dienaangaande interessant en leerrijk³:

---

1. Y. HOLLEBOSCH-VAN RECK, V. MEILLANDER, *Rendez-vous met Magere Hein*, Museum voor Volkskunde, Gent, 1986, blz. 57.

2. *Stallaert's Glossarium*, derde deel, blz. 56.

3. A. MARTENS, *Genealogische data, Hansbeke 16e eeuw*, in *De Levensboom*, 1991, jg. 4, nr. 3, blz. 48-50.

- ontfaenc van eene kersse als de huutfaert ghedaen was van Pierijne Callants (1564)	0. 0. 2 ⁴
- ontfaenc van stapelkerssen van Jan vander Beke (1563)	0. 0. 4
- ontfaenc vande hoys van Andries van Vynct als de huutfaert ghedaen was van twee kerssen (1564)	0. 0. 6
- ontfaenc van stapelkerssen van Philips van Walle (1564)	0. 0. 8
- ontfaenc van stapelkerssen van Maurijnken van Bossche (1564)	0. 0.10
- ontfaenc van wasse als de huutfaert ghedaen was van Philips van Hulle (1564)	0. 0.12

- ontfaen van Jan Simoens over duas als men dede dvutfaert vande wael, zijnen cnape, een half pondt was (1600)	0. 1. 2
- ontfaen van Gheerolf Bruneel als men dede dvutfaert van zijne huusvrauwe (1600)	0. 2. 0
- ontfaen van Joos Willems over twas veroirbuert int doen van de vutfaert vande weduwe van Gheerolf Vyncke (1600)	0. 2. 4

Uit deze notities blijkt inderdaad dat het gevraagde peldergeld toenam bij een groter aantal gebrande kaarsen, bijvoorbeeld 0.0.2 ponden groten voor één kaars in de uitvaart van Pierijne Callants, 0.0.6 p.gr. voor twee kaarsen in de uitvaart van Andries van Vynct. De in 1563 en 1564 betaalde pelderrechten beklemtonen enerzijds duidelijk het verschil in de klasse van de uitvaartdiensten. Anderzijds laten de grotere bedragen van het in 1600 betaalde peldergeld vermoeden dat er nog vóór de eeuwwisseling hogere tarieven ingevoerd werden. Verder wordt een enkele keer vermeld dat de kerkmeester het peldergeld ontving van de familie van de afgestorvene, hier de *hoys* (erfgenamen) van Andries van Vynct.

In de kerkrekeningen van het tweede kwart van de 16e eeuw werden de pelderrechten, die door de opeenvolgende kerkmeesters te Hansbeke tijdens hun ambtstermijn geïnd werden, gezamenlijk in één post opgenomen. Jacques Van Vinct fs Jan, kerkmeester in 1623, boekte een som van 19 schellingen en 2 groten van *diversche lickrechten vervallen bynnen den tyt vande rekenynghe*. Marten Van Hulle, kerkmeester in 1650, ontving 8 schellingen en 4 groten van *diversche pelderrechten conforme de notitie vanden heere pastoor*.

---

⁴. Peldergeld uitgedrukt in ponden, schellingen, groten.
1 pond = 20 schellingen, 1 schelling = 12 groten.

Binnen het tijdsbestek van deze kwarteeuw schommelden de jaarlijkse lijk- of pelderrechten van 0.8.4 ponden groten minimum tot 1.15.8 p.gr. maximum omheen een jaarlijks gemiddelde van 15 schellingen en 6 groten (0.15.6 p.gr.). Gelet op dit gemiddelde waren de pelderrechten (voor de parochie Hansbeke althans) toch wel als kleine inkomsten van de kerk te beschouwen. In 1641 betaalde kerkmeester Marten Van Maldeghem aan Niclaeys Goethals 5 schellingen en 4 groten, ongeveer het derde van het gemiddelde peldergeld, voor de ... paaskaars.

De kerkrekening van 1651-52 is een witte raaf onder de kerkrekeningen te Hansbeke, medio 17e eeuw, omdat kerkmeester Lieven Neyt het door hem geïnde peldergeld, opnieuw en eenmalig, detailleerde:

- eerst <i>tpeldergeldt van Franchijne Landuyt</i>	0. 1. 8
- <i>item het recht vande keercke raeckende het w(uy)tvaerdt G(illi)s Van Hove tot de somme van</i>	1. 0. 0
- <i>item over pelderrecht vande huysvrauwe Arnoudt De Vleeschauwer</i>	0. 1. 8
- <i>item was ghelevert te hebben, ende pelderghelt inde w(uy)tvaerdt vande huysvrauwe Gheeraerdt De Decker tot de somme van</i>	0. 4. 8
- <i>tiem over pelderghelt van Lieven Van Vynckt de somme van</i>	0. 1. 8
- <i>item over het w(uy)tvaert van P(iete)r Van Vynckt fs Michiel</i>	0. 1. 8
- <i>item over tpeldergelt van Elisabeth De Backere de somme van</i>	0. 1. 8
- <i>item over het w(uy)tvaerdt van Jan Van Hulle</i>	0. 1. 8
- <i>item over het w(uy)tvaerdt van Glaude Fourmentrau</i>	0. 1. 8
	1.16. 4

Deze lijst van in 1652 geïnde peldergelden kan ditmaal vergeleken worden met de overlijdens (of begrafenissen) die in het parochiaal overlijdensregister van Hansbeke opgetekend werden⁵.

De uit het Latijn vertaalde overlijdensakten van 1652 volgen hieronder:

1652

januari

22, is overleden kind van Gillis Vandewalle

maart

23, is overleden Francisca Landuyt*, stichting, op het kerkhof

⁵. Rijksarchief Gent, parochiale registers Hansbeke, nr. 1 waarvan een microfilm voorhanden is in het gemeentearchief te Aalter.

- 24, is overleden kind van Joos Maenhoudt
- april
- 2, is overleden Guillaume Baer(t), stichting, 15 jaren
- 5, is overleden Gillis Van Hove*, volwassene, 60 jaren, in de kerk voor altaar H.Maagd
- 7, is overleden Joanna Mortier*, echtgenote van Arnold Vleeschouwere, begraven op het kerkhof
- 19, is overleden Jacob Pieters, arm, op het kerkhof
- 21, is overleden Joanna Van Heyste*, echtgenote van Gerard De Deckere, op het kerkhof
- 22, is overleden kind van Lieven Van(den) Bossche
- 23, is overleden Catharina, echtgenote van Jacob Fierens
- 26, is overleden Lieven Van Vynckt*, stichting, op het kerkhof
- 28, is overleden Frans Cerpijn, arm, op het kerkhof
- mei
- 22, is overleden kind van Joris Goe(t)hal(s), arm
- 24, is overleden kind van Jan Van Hulle, arm
- juni
- 3, is overleden Anna Verstraten, echtgenote van Pieter Antonis dezelfde dag, is overleden Pieter Van Vinckt*, zoon van Michiel, 19 jaren
- 18, is overleden kind van Pieter Willems, 1 jaar
- 19, is overleden Elisabeth De Backere*, volwassene, op het kerkhof
- 23, is overleden moeder van Gilbert Leperck, arm
- 26, is overleden kind van Pieter Lybaert
- juli
- 1, is overleden Roland Schamp, volwassene, op het kerkhof
- 6, is overleden kind van Carel Maenhoudt, op het kerkhof
- augustus
- 1, is overleden Jan Van Hulle*, volwassene, op het kerkhof
- oktober
- 15, is overleden kind van Jaspert Momme
- 16, is overleden kind van Maurits Van Daele
- 24, is overleden Joanna Van Gendt, volwassene, op het kerkhof
- 27, is overleden kind van Joos Van Vinckt, op het kerkhof
- november
- 14, is overleden Laurens, kind van Pieter Van Maldeghem, 4 dagen, op het kerkhof
- laatste dag, is overleden Glaude Formentrau*, volwassene, op het kerkhof
- december
- laatste dag, is overleden Christoffel Maenhoudt, kind van Frans Maenhoudt, 7 maanden

Vergelijkend onderzoek van de dodenlijst en de lijst van de pelderrechten maakt nog een en ander duidelijk.

De dodenlijst telt 30 namen, hetzij 14 kinderen en 16 volwassenen, waaronder 8 mannen en 8 vrouwen. Pieter Van Vinckt, de 19-jarige jongeling, werd meegerekend bij de volwassenen, de 15-jarige jongen Guilliame Baer(t) bij de kinderen. Onder de kinderen werden er 7 als *infans* (d.i. een zeer jong kind dat nog niet spreekt) en 6 als *proles* (d.i. spruit, nakomeling, kind) aangeduid. Slechts drie kinderen werden met hun doopnaam genoemd (drie jongetjes) terwijl het geslacht van de overigen onbekend blijft.

Van de 30 overledenen werd alleen Gillis Van Hove in de kerk (vóór het O.L.Vrouwaltaar) begraven, 7 mannen, 8 vrouwen en 3 kinderen werden op het kerkhof *in caemet(erio)* teraardebesteld. Van de overigen, 3 vrouwen en 11 kinderen werd de begraafplaats in de sterfakte niet vermeld, hetgeen als een vergetelheid of nalatigheid van de scribent zou kunnen beschouwd worden⁶. Het is echter vanzelfsprekend dat deze laatsten ook op het kerkhof begraven werden. Mogelijk werden deze 3 vrouwen en 11 kinderen in een massagraf gelegd terwijl de eersten in een individueel graf begraven werden, de drie kinderen wellicht op uitdrukkelijk verzoek van de ouders.

Vijf overledenen, 3 mannen en 2 kinderen, waren arm. Voor de nagedachtenis van 3 afgestorvenen stichtte de familie in de kerk een aantal zielemissen.

In de dodenlijst herkent men de overledenen* die onder de "pelderrechten" vernoemd worden: 4 mannen, 4 vrouwen en de 19-jarige Pieter Van Vinckt. Het waren blijkbaar notabelen of voorname parochianen uit gegoede families die hun afgestorvene met een bijzondere uitvaart lieten begraven. In 7 gevallen werd hetzelfde peldergeld betaald (20 groten). In de uitvaartdienst van Joanna Van Heyste, echtgenote van Gheeraerd De Deckere, brandde een groter aantal kaarsen dan normaal zodat, voor levering van bijkomend was, nagenoeg driemaal meer peldergeld diende betaald te worden. Voor de uitvaart van Gillis Van Hove, die blijkbaar met de hoogste dienst in de kerk begraven werd, bedroeg *het recht vande keercke* één pond (of 240 groten) d.i. 12 maal meer dan het gewone peldergeld. Gillis Van Hove was fungerende burgemeester toen hij stierf. Ook de vernoemde Jan Van Hulle (niet de vader van het overleden kind, dat arm was) bekleedde van 1623 tot 1641 het burge-

---

6. A.MARTENS, *Kerklijken te Hansbeke*, in *Het Land van Nevele*, jg. XXIII (1992), afl. 2, blz. 127.

meestersambt en Michiel Van Vinckt, vader van de overleden Pieter, omgordde de burgemeesterssjerp in 1654.

Er is geen sprake van peldergeld voor de uitvaartmissen van kinderen en armen. Ze werden immers met een vroege requiemmis of met de laagste dienst (toentertijd misschien nog in een massagraf) begraven.

Albert MARTENS, Gent

EEN DOODLOPEND SPOOR: HOOGSTOEL WORDT DE GRAEVE

De eenvoudigste manier om een familiestamboom op te maken is de opklimmende orde: kinderen, ouders, grootouders, overgrootouders enz. En aangezien familienamen erfelijk zijn in vaderlijke lijn kan het opsporen van zijn rechtstreekse voorouders normaal geen probleem zijn. Tenzij een voorouder in de loop van de geschiedenis om een of andere reden een andere, nieuwe naam heeft aangenomen.

In het *Bestuursmemoriael* van 1839 lezen we hoe een zekere Jan-Baptist Hoogstoel uit Gent de toestemming kreeg om zichzelf Jan-Baptist De Graeve te noemen:

Besluit

waerby den heer Hoogstoel gemagtigd word om den naem van De Graeve in plaets van den zynen aanteneemen.

(...)

Gezien het verzoek van den heer Jan-Baptist Hoogstoel, woonende te Gent, strekkende ter bekoming van de vergunning om den naem van De Graeve in plaets van den zynen aenteneemen:

Gezien de wet van den 11 germinal jaer XI;

Op de voordragt van onze Minister van Justitie,

Wy hebben besloten en besluuten:

Art. 1. Den heer Jan-Baptist Hoogstoel word gemagtigd om den naem van De Graeve in plaets van den zynen aenteneemen.

Art. 2. Het tegenwoordig besluit zal niet ten uytvoer worden gelegd, dan een jaer na dat daarvan aenkondiging zal zyn gedaen in het Staatsblad. Onzen Minister van Justitie word gelast met de uytvoering van het tegenwoordig besluit.

Gegeeven te Brussel, den 2 january 1839.

J.L.

VERVOLGDE PASTOORS UIT HET LAND VAN NEVELE GEDURENDE DE FRANSE PERIODE (1794-1815)

Na de Franse Revolutie (1789) verklaarde het nieuwe Franse regime de oorlog aan Oostenrijk en Pruisen. De Zuidelijke Nederlanden werden reeds aangevallen in 1792, maar pas in 1794 werden de Oostenrijkers definitief verdreven.

De Franse overheersers wilden de oude orde (het Ancien Regime) afschaffen en probeerden vooral de macht van de adel en de katholieke kerk te breken.

Pastors dienden een eed af te leggen aan het nieuwe bestuur. Er waren twee groepen binnen de clerus. Zij die instemden met de eed en op die manier hun eigendommen probeerden te behouden en akkoord waren met de staatskerk.

Een ander deel, de zgn. ultramontanen, weigerde echter de eed af te leggen en werd vervolgd. Het ging om 800 à 900 pastors. Deze gearresteerde priesters werden enige tijd gevangen gehouden of gedeporteerd over de Rijn, of naar Guyana, Oléron of Ré.

Daar waren ook enkele priesters uit het Land van Nevele bij.

De namen komen uit *Het Martelaarsboek*, J.-B. Van Bavegem, Gent, 1875 (anastatische herdruk Flandria Nostra, Torhout, 1983).

Augustinus De Raedt, geboren in Tielt op 24 april 1752, werd eerst onderpastoor in Bellem en in 1795 pastoor in Zeveren bij Deinze. Tijdens de vervolging van 1797-98 werd hij tot ballingschap veroordeeld. Hij verliet Zeveren op 9 oktober 1802 en werd tot pastoor in Meulebeke benoemd, waar hij in 1814 overleed.

Joannes-Franciscus Lambrecht, geboren in 1743 in Hansbeke, was coadjutor in Bellem toen hij op het einde van 1799 als onbeëdigde priester werd aangehouden en naar het rasphuis van Gent vervoerd, waar hij tot midden 1800 verbleef. Hij vestigde zich nadien in zijn geboortedorp, waar hij overleed in december 1835.

Joannes-Francis Van Mieghem, werd geboren op 5 augustus 1756 in Lokeren. Hij werd coadjutor van Nicolaas van Mieghem, pastoor in Sint-Maria-Leerne en samen met zijn oom (zie verder) op 23 december 1798 aangehouden en naar Gent overgebracht. Wegens ziekte mocht hij zijn

oom volgen bij de Alexianen. Op 14 januari 1800 kwam hij vrij en hernam zijn vorige dienst. Door het ontslag van zijn oom werd hij in 1804 pastoor van Sint-Martens-Leerne en overleed er op 9 maart 1828.

Nicolaas Van Mieghem, werd geboren op 8 december 1730 in Sint-Niklaas. Hij was sinds 1781 pastoor van Sint-Maria-Leerne en kende hetzelfde lot als zijn neef. Hij bewam zijn vrijheid op 11 september 1799 en keerde naar zijn parochie terug. Hij gaf zijn ontslag in 1804 en overleed op 3 maart 1813.

Stefaan DE GROOTE, Bachte-Maria-Leerne

SPROKKELINGEN

Felix Van de Walle, veldwachter te Hansbeke kreeg een zilveren vergulden gedenkpenning ter waarde van vijftig frank om in de nacht van 23 oktober 1835 *in gevaer zyns levens en niettegenstaende de groote duysternisse* een vrouw die op het punt stond zich in het kanael van Gent te verdrinken, te hebben gered.

(Bestuursmemoriael 1836)

Bruno Claeys en Emmanuel Heyndrickx, beiden wevers uit Merendree, ontvingen op 3 januari 1838 een zilveren gedenkpenning ter waarde van vijftientwintig frank omdat ze op 3 november 1837 hun leven op het spel hadden gezet om *eenen man gezond en behouden uyt het kanaal van Brugge* te redden waer in hij was gevallen en stond te verdrinken.

(Bestuursmemoriael 1838)

J.L.

VOLKSTELLING TE HANSBEKE IN 1709

In *Mensen van Toen* verscheen een lijst van de inwoners van Hansbeke, anno 1709¹.

Bij het kopiëren van een oorspronkelijke tekst werden enkele schoonheidsfoutjes gemaakt en een 15-tal items vergeten.

Folio 7 regel 4

Joannes-Franchies i.p.v. *Joannes, Franchies*

Folio 13, regel 8

Olivier De Brauwere i.p.v. *Lieven De Brauwere*

Folio 21

Jacques Van Maldeghem, sijnne huysvr, ende Jacqs Verniers 3 pers.

Folio 21, regel 4

Jan Boggaert (inlassen na Pieternelle Boggaert)

Folio 25, regel 1

Lieven Lomme i.p.v. *Lieven Lamme*

Carel Lomme i.p.v. *Carel Lamme*

Folio 29bis

Adriaen Martens ende sijnne huysvrauwe 2 pers.

De we Arnaut Lepaercq met haer dochtere Tanneken 2 pers.

De we Lieven Rutssaert, Phle ende Jacquemijne Rutsaert 3 pers.

Jan Van Hulle, sijnne huysvr, Janneken en Pieternelle Van Hulle 4 pers.

Pieter Coopman, sijn huysvr, Pr, Jan, Frans, Jacquemijne ende

Marie Coopman 7 pers.

De we Jacqs Coopman 1 pers.

Marten Clays, sijnne huysvrauwe, Pr ende Jannicken Clays 4 pers.

Folio 29ter

Gheert Wiemme, sijnne huysvrauwe, Jan, Pieternelle, Lievijne ende Joanne Wiemme 6 pers.

Christoffels Van Vynckt, sijn huysvrauwe, Gheeraert, Marie, Janneken ende Lievijne Van Vynckt met Jacquemijntien Cornelis 7 pers.

Jan De Bil 1 pers.

Joos Bayens, sijn huysvr, Jan, Pr, Marie ende Pieternelle Bayens 6 pers.

Joos Lievens, sijn huysvr, Joanne, Jan ende Franchoise Lievens 5 pers.

Janneken Lievens 1 pers.

Pieter De Reytere ende sijnne huysvrauwe 2 pers.

Folio 39, regel 3

Jan (schrappen)

R.D.

1. DEBBAUT R., *Volkstelling te Hansbeke in 1709*, in *Mensen van Toen*, 1993, jg. 3, afl. 3, blz. 58-74.

STATEN VAN GOED UIT BACHTE EN SINT-MARTENS-LEERNE, BERUSTEND IN HET FONDS HANSBEKE

In het Ancien Régime maakten onze voorouders enerzijds deel uit van een "parochie" als leden van een kerkelijke gemeenschap, terwijl ze anderzijds onderworpen waren aan het gezag van een wereldlijke heer als ingezetenen van een "heerlijkheid".

De grenzen van een parochie en van een heerlijkheid vielen vrijwel nooit samen. Een heerlijkheid strekte zich meestal uit over verschillende parochies of over delen van verschillende parochies en omgekeerd lagen binnen de grenzen van eenzelfde parochie vaak delen van verschillende heerlijkheden.

De heerlijkheid van Hansbeke, die zich uitstrekte over het grootste deel van de parochie, had ingesloten rechtsgebieden of enclaves in Sint-Martens-Lerne, Sint-Maria-Lerne, Deurle, Waregem, Bachte, Deinze, Meigem, Aarsele, Kanegem en Ruiselede. Daarentegen lagen in de parochie van Hansbeke min of meer versnipperde enclaves van de heerlijkheden van Vinderhoute en Merendree, van Zomergem, Nevele en Bellem.

De schepenen van een heerlijkheid hadden van rechtswege bevoegdheid over de sterfhuizen van personen die binnen het rechtsgebied van de heerlijkheid en haar enclaves woonden. Ze waren gerechtigd tot het opmaken van de inventaris van roerende en onroerende goederen, baten en lasten in het sterfhuis (de zogenaamde staten van goed).

Familiekundigen, die met hun onderzoek te Hansbeke terecht komen en op zoek zijn naar staten van goed, moeten rekening houden met de mogelijkheid dat een inwoner van de parochie Hansbeke daarom nog niet binnen de heerlijkheid van Hansbeke, misschien wel binnen een enclave van de vernoemde heerlijkheden van Vinderhoute en Merendree, Zomergem, Nevele en Bellem woonde. Inzonderlijk het fonds van de heerlijkheid van Merendree, evenals het fonds van de baronie Nevele, bevatten talrijke staten van goed van Hansbekenaren (bewoners van de parochie Hansbeke).

Familiekundigen, die met hun onderzoek belanden in parochies waar de heerlijkheid van Hansbeke enclaves bezat, mogen niet nalaten de staten van goed van Hansbeke te raadplegen.

Onder deze staten van goed bevinden zich immers talrijke staten betreffende inwoners van de Hansbeekse enclaves te Bachte en te Sint-Martens-Leerne (St.M.L.). Ze worden hierna in het kort opgesomd. Nadere genealogische gegevens vindt men in de verschenen klapper¹ of onder het fonds Hansbeke (bundels 64 tot en met 88) in het Rijksarchief te Gent.

BACHTE

- 18.10.1662 Staat sterfhuis Philip Van Wonterghem (fs Philip en Saerken Wieme) en Fransijntien Vlerick (fa Jooris en Janneken Smets) echtgenoten, (†Bachte, Deinze Reckelynge), 65/9a
- 30.10.1669 Staat sterfhuis Gillijntien Everaert (fa Jan), echtgenote van Olivier De Ketelaere (†Deinze, Reckelynge), 65/22
- 19.10.1695 Staat sterfhuis Piernelle De Baets (fa Philip), echtgenote van Pieter Dhuyvettere (fs Jan), (†Bachte, Goet te Steenvoorde 06.05.1694), 66/26
- 04.09.1709 Staat sterfhuis Adriaen Brugheman (†Bachte 08.01.1709) en Janneken De Cock (weduwe Lieven Fack) (†Bachte 12.01.1709), echtgenoten, 68/2
- 10.03.1728 Staat sterfhuis Jan De Zuttere (fs Jan), echtgenoot van Marie Barbara Vander Stede (fa Anthone), (†Bachte 08.09.1727), 72/8
- 22.03.1741 Staat sterfhuis Marie Barbara Vander Stede (fa Anthone), weduwe van Jan De Zuttere (fs Jooris), echtgenote van Bernard De Clercq (fs Joos), (†Bachte 02.11.1740), 76/7
- 18.11.1741 Staat sterfhuis Joanna Catharina De Zuttere (fa Jan en Maria Barbara Vander Stede), (†Bachte 11.09.1741), 76/11
- 29.05.1743 Staat sterfhuis Elizabeth Neerinck, weduwe van Anthone Vander Stede, (†Bachte 03.12.1742), 76/21
- 16.11.1745 Staat sterfhuis Bernard De Clercq (fs Joos), weduwnaar van Marie Barbara Vander Stede (fa Anthone), echtgenoot van Joanna Marie De Backer (fa Jacques), (†Bachte 24.05.1745), 77/16
- 27.10.1756 Staat sterfhuis Joannes Verhoye (fs Gillis), echtgenoot van Joanna Marie De Backer (fa Jacques en Elisabeth Vande Weghe, weduwe van Bernard De Clercq), (†Bachte 10.02.1756), 80/6

---

1. De heemkring "Het Land van Nevele" gaf in 1988 de *Genealogische ontleding van de bundels staten van goed van de heerlijkheid Hansbeke met index van de familienamen* uit, waarvan nog enkele exemplaren voorradig zijn. Men kan zich deze klapper aanschaffen door overschrijving van 300 fr. op rekening 000-0627981-03 van "Het Land van Nevele"vzw, Beentjesstraat 24, 9850 Poesele, met vermelding "Staten van goed Hansbeke".

13.02.1765 Staat sterfhuis Marie Du Prez (fa Pieter en Jossijntjen Graveleyns), echtgenote van Gheraert Vermeire (fs Pieter), (†Bachte 23.11.1764)

SINT-MARTENS-LEERNE

- 29.11.1634 Staat sterfhuis Livijnken Haeck (fa Adriaen), echtgenote van Niclays Turasse, (†St.M.L.), 64/25
- 10.07.1641 Staat sterfhuis Janneken De Vey, echtgenote van Gillis Cannoot, (†Leerne), 64/30
- 03.04.1647 Staat sterfhuis Lowys Mylleman en Janneken Dhane (fa Matthijs), echtgenoten, (†St.M.L.), 64/37
- .1662 Cavelbrief sterfhuis Philip Van Wonterghem (fs Philip) (†Machelen 18.05.1646) en Sara Wieme (fa Olivier ?) (†Machelen 21.12.1661) echtgenoten, 65/9b
- 22.01.1670 Staat sterfhuis Jan Van Beveren, echtgenoot van Gheerdintien Neyt, (†St.M.L. -.05.1669), 65/26
- 23.06.1678 Staat sterfhuis Janneken Bracke (fa Jan), echtgenote Jan Clays (fs Joos), (†St.M.L. 10.04.1678), 65/52
- 28.11.1693 Staat sterfhuis Baerbele De Dappere, weduwe van Adryan Lampens, echtgenote van Jan De Bonderie, (†St.M.L.), 66/21
- 10.03.1694 Staat sterfhuis Vector De Backer, echtgenoot van Janneken Van Damme, (†St.M.L.) 20.01.1694), 66/23
- 16.11.1695 Staat sterfhuis Pietronelle Coppens (fa Gillis), echtgenote van Pieter De Schuyter (fs Pieter), (†St.M.L. 31.12.1694), 66/27
- 05.02.1699 Staat sterfhuis Jan Cannoot, echtgenoot van Margriete Van (H)essche, (†St.M.L.), 66/38
- 28.05.1710 Staat sterfhuis Lievijne Vande Steene (fa Pieter), echtgenote van Pieter Van Damme (fs Joos), (†St.M.L. 25.02.1710), 68/4
- 05.10.1746 Staat sterfhuis Jacob Cannoot (fs Jan), echtgenoot in 2x van Joanne Schijnkels, (†St.M.L. 1744), 68/20
- 02.10.1715 Staat sterfhuis Margriete Van Hessche, weduwe van Jan Cannoot, (†St.M.L. 24.08.1715), 69/6
- 29.07.1722 Staat sterfhuis Franchoise De Snerck (fa Pieter), echtgenote van Jacob Cannoot (fs Jan), (†St.M.L. 03.06.1722), 70/16
- 15.11.1730 Staat sterfhuis Joessef Mercy (fs Jan), echtgenoot van Pieternelle De Vreese (fa Adriaen), (†St.M.L. 14.10.1730), 73/5
- 21.10.1733 Staat sterfhuis Pieter De Schuyter (fs Pieter en Franchoyse Dobbelere), weduwnaar van Petronelle Coppens (fa Gillis) en van Elisabeth Lointiens (fa Daneel), echtgenoot van Anna Marie Volckaert (fa Marten en Lievijne Vanden Braembusche), (†St.M.L. 01.05.1733), 73/17

- 22.06.1735 Staat sterfhuis Lievijne De Brabanter (fa Victor), echtgenote van Jan Temmerman (fs Lieven), (†St.M.L. 11.06.1735), 74/8
- 19.07.1741 Staat sterfhuis Geeraert Vastersaeghe (fs Geeraert en Livijne Speeckaert), echtgenoot van Catharina (alias Barbara) Severis (fa Joos), (†St.M.L. 28.02.1741), 76/10
- 25.06.1743 Staat sterfhuis Livijne Gheerts, echtgenote Jan Cannoot (fs Jan), (†St.M.L. 26.03.1736), 76/23
- 31.03.1745 Staat sterfhuis Jana Cannoot (fs Jan), weduwnaar van Livina Gheerts, echtgenoot van Janneken Bekaert, (†St.M.L. - .01.1745), 77/8
- 02.06.1745 Staat sterfhuis Jacob Cannoot (fs Jan), weduwnaar van Francoise De Snairc, (†St.M.L. 12.12.1744) en van Joanna Schynkels (†St.M.L. 17.12.1744), echtgenoten, 77/12
- 11.09.1748 Staat sterfhuis Livine Cocquyt (fa Gheert en Judoca Van Renterghem), echtgenote van Joannes Temmerman (weduwenaar Livine De Brabander, fs Lieven), (†St.M.L. 07.04.1748), 78/9
- 17.04.1749 Staat sterfhuis Aldegonde Vermaele (fs Jan), echtgenote van Pieter Schepens (fs Anthone), (†St.M.L. 1748), 78/11
- 26.03.1751 Staat sterfhuis Anne Marie Volckaert (fa Marten en Livijne Vanden Braembussche, weduwe van Pieter De Schuyter), (†St.M.L. 06.11.1749), 79/8a
- 26.06.1751 Uytgroottinghe tussen kinderen van Pieter De Schuyter (fs Pieter) en Anne Marie Volckaert (fa Marten), 79/8b
- 24.07.1751 Augmentatie staat van Pieter, Anne Marie, Norbert en Hendrick De Schuyter, fi Jan (fs Pieter en Anne Marie Volckaert), 79/8c
- 12.06.1771 Staat sterfhuis Joanna Philipine Vande Putte (fa Frans), echtgenote Pieter De Muijnck (fs Pieter), (†St.M.L. 19.11.1770), 83/9
- 21.09.1791 Staat sterfhuis Christine Walraeve (fa Joannes en Marie Crudde), echtgenote van Philip Jacob De Meyer (fs Pieter en Joanne Defaulx), (†St.M.L. 14.03.1791), 88/5
- 06.06.1792 Staat sterfhuis Philip Jacob De Meyere (fs Pieter en Joanne Defaulx), weduwnaar van Christine Walraeve (fa Joannes en Marie Crudde), echtgenoot van Marie Franchoyse Aerens (fa Pieter), (†St.M.L. 11.12.1791), 88/7
- 21.12.1791 Staat sterfhuis Caerel De Muyter (fs Pieter en Marie Angeline Vercautere), echtgenoot van Caroline Aerens (fa Pieter en Marie Jeanne De Scheppere), (†St.M.L.), 88/14

Tenslotte wordt nog even opgemerkt dat te Bachte "het goed te Steenvoorde" en te Sint-Martens-Leerne "het goed ter Middelt" onder de

jurisdictie van de heerlijkheid van Hansbeke lagen². Onder de vernoemde sterfhuizen te Bachte en te Sint-Martens-Lerne vindt men uiteraard pachters van de vermelde pachtgoeden. Wie (ooit) de geschiedenis van deze pachthoven schrijft, zal hierover vanzelfsprekend een en ander achterhalen in de hierboven opgesomde staten van goed.

Albert MARTENS, Gent

MEN SCHRIJFT UYT...

LANDEGEM

*Landeghem, 9 augusty - Men schryft aen den Broedermin: Gisteren is hier een alldroevigst ongeluk voorgevallen. De genaemde Karel Lomme, die aen de vaert werkte, is van eenen boot gevallen en verdronken. De ongelukkige was weduwnaer met dry kinderen voor welke hy, met zyn lastigen arbeid, het brood won. Het hert nypt toe, als men die arme weesjes om hun vader ziet schreijen, en denkt dat hun thans niets anders overblyft dan de bescherming der samenleving!
(De Broedermin, 11-12 augustus 1851, jg 4, nr. 189)*

NEVELE

*Een der oudste inwoners dezer gemeente de gekende veldwachter Geldof, is in zijn 94e jaar overleden.
(Het Volk, 19 januari 1893)*

POESELE

*De heer De Mulder, burgemeester, is in den ouderdom van 85 jaar overleden. Hij heeft deze bediening gedurende 54 jaar vervuld. Hij was ridder der Leopoldsorde en gedekoreerd met het burgerkruis 1ste klas.
(Het Volk, 4 juli 1894).*

C.D.G.

---

². A.MARTENS, *Leernse pachters in de schepenbank van Hansbeke (1554-1795)*, in *Mensen van Toen*, jg. 5 (1995), afl. 1, blz. 19-22.

NAAMLIJST VAN DE ONZE-LIEVE-VROUWMEESTERS TE HANSBEKE (1649-1789)

Familievorsers mogen niet nalaten lijsten van persoonsnamen uit vroegere eeuwen te overlopen. Misschien bevatten ze wel (bekende of onbekende) voorouders of familieleden. Afhankelijk van het soort van naamlijst kan een eenvoudige vermelding de vernoemde persoon nader situeren in het wereldlijk of kerkelijk leven van zijn/haar tijd.

Reeds werden talrijke Hansbeekse naamlijsten gepubliceerd: van de baljuws¹, de burgemeesters² en de schepenen³ van de heerlijkheid, van de pastoors⁴ en onderpastoors⁵ van de parochie, van de kerkmeesters⁶ en kerkdienaars⁷, van de pachters⁸ en borgstellers⁹ van de Sint-Pieterstienden, van de kerklijken¹⁰, van de Hansbeekse roepingen, priesters en kloosterlingen¹¹, van de Zusters Franciscanessen in het Hansbeekse klooster¹², van de kostgangers in het godshuis¹³, van gesneuvelde Hansbekenaars in het leger van Napoleon¹⁴, van de oorlogsslachtoffers en gesneuvelde soldaten in de wereldoorlogen¹⁵, en nog andere.

Hieronder volgt de naamlijst van de Onze-Lieve-Vrouwmeesters te Hansbeke (1649-1789).

In 1649 werd te Hansbeke door Petrus Swevers, pastoor, de Onze-Lieve-Vrouwgilde heropgericht: een vereniging van godsvruchtige leken

-
1. *Land van Nevele*, jg. XVII (1986), afl. 1.
  2. *Land van Nevele*, jg. XVII (1986), afl. 2.
  3. *Ibidem*.
  4. *De Sint-Petrus- en Pauluskerk te Hansbeke*, Nevele, 1993.
  5. *Ibidem*.
  6. *Ibidem*.
  7. *Ibidem*.
  8. *Land van Nevele*, jg. XXII (1991), afl. 1.
  9. *Mensen van Toen*, jg. 6 (1996), afl. 2.
  10. *Land van Nevele*, jg. XXIII (1992), afl. 2.
  11. *De Sint-Pieters- en Pauluskerk te Hansbeke*, a.w.
  12. *Het Klooster en de Zusters Franciscanessen te Hansbeke*, Nevele, 1989.
  13. *De Levensboom*, 3, 1990, 2-3-4, 4, 1991, 1.
  14. *Land van Nevele*, jg. V (1974), afl. 4.
  15. *Land van Nevele*, jg. XXI (1990), afl. 2.

die in de parochiale kerk Onze-Lieve-Vrouw op een bijzondere wijze vereerden. Het bestuur van de gilde berustte bij een gildemeester of O.L.-Vrouwmeester onder toezicht van de dorpsheer (vertegenwoordigd door de baljuw) en de pastoor. De gildemeester gaf in een gilderekening verantwoording over ontvangsten en uitgaven van de gilde.

Uit deze gilderekeningen werd volgende naamlijst van de Onze-Lieve-Vrouwmeesters en hun ambtsperiode geëxcerpeerd:

1649-1650	Jaecques Lambrecht	1681-1683	Lieven Morthier fs Jan
1651-1653	Pieter Verstraeten	1683-1685	Joos Van Vynckt fs Joos
1653-1654	Pieter Lybaert	1685-1686	Joos Braet
1654-1656	Joos Van Vynckt fs Jaecques	1686-1687	Jan Meganck
1656-1657	Jaecques Van Maldeghem fs Marten	1687-1688	Jan De Cooman
1657-1659	Jan Baptiste Van Laecke fs Charles	1688-1690	Baudewijn De Muynck fs Christoffel
1659-1661	Lieven Claeys	1690-1692	Egidius Coppieters, onderpastoor
1661-1663	Lieven Van Maldeghem	1692-1694	Jan Morthier fs Lieven
1663-1665	Lieven Rutsaert fs Jan	1694-1701	Carel De Buck fs Lieven
1665-1667	Laureyns Van Maldghem fs Laureyns	1701-1703	Christoffel De Muynck fs Pieter
1667-1669	Pieter De Cuyper	1704-1705	Lieven De Muynck fs Christoffel
1670-1671	Guilliams Zutterman fs Joos	1706-1709	Jan Van Maldeghem fs Joos
1671-1673	Laurens Debbaut fs Gillis	1710-1715	Frans Ide fs Joos
1673-1675	Pieter Verstraeten fs Pieter	1716-1727	Jacob De Blicke
1676-1677	Jan Verstraeten fs Pieter	1727-1763	Jacob Lambrecht fs Jan
1677-1679	Pieter Verschueren	1763-1771	Pieter De Muynck
1679-1681	Gillis Meganck fs Pieter	1771-1780	Jan Van Maldeghem fs Bauduyn
		1780-1789	Baudewijn Van Maldeghem fs Jan

De gildemeesters waren voorname inwoners van Hansbeke, goeode burgers, welstellende landbouwers of ambachtslieden. Verscheidene van hen vindt men terug onder de kerkmeesters, armmeesters en schepenen van Hansbeke¹⁶.

Albert MARTENS, Gent

---

16. A.MARTENS, *De Onze-Lieve-Vrouwgilde te Hansbeke (1553-1789)*, in *Appeltjes van het Meetjesland*, nr. 47, 1996.

NOG ENKELE KERKLIJKEN TE HANSBEKE

In een bijdrage *Kerklijken te Hansbeke* (verschenen in *Het Land van Nevele*, 1992, jg. XXIII, afl. 2, blz. 119-130) werd een chronologische naamlijst opgenomen van overledenen die tussen 1645 en 1784 in de kerk van Hansbeke begraven zijn.

Deze lijst van kerkgraven, geëxcerpeerd uit de kerkrekeningen en de parochiale overlijdensregisters, is echter onvolledig omdat de geraadpleegde bronnen hiaten vertonen.

Her en der in de kerkrekeningen vond ik nog volgende notities:

kerkrekening 1700-01 van 27.07.1703

- *item noch ontfanghen van Bauduyn Lambrecht de somme van thien schellynghen grooten wisselghelt dat over het recht vande plaetse inde kercke van het graf van sijn schoonvader Christoffel De Muynck, compt in courant (geld) 0.11.8 p.gr.*
- *item moet den rendant (de kerkmeester) noch ontfanghen vanden selven Lambrecht in voldoenynghe het recht hierboven gheroert tot 0. 8.4 p.gr.*
- *item ontfanghen vande greffier Ide betaelende over sijne moeder over het recht vande plaetse van wijlent den greffier Debbaut 0.10.0 p.gr.*

kerkrekening 1703-04 van 16.09.1705

- *item ontfanghen van Jan Lamme hoor (erfgenaam) ten sterfhuysse vande weduwe Joos Braet de somme van thien schellynghen grooten over soo vele de selve hoirije schuldich was over het recht van het begraven in de kercke de voorseyde weduwe 0.10.0 p.gr.*

kerkrekening 1724-25 van 03.07.1726

- *item ten ghelijcken cause (reden) ontfanghen van dhoors Baudewijn Vande Walle tot 0.10.0 p.gr.*

kerkrekening 1727-28 van 11.08.1729

- *item oock over het selve recht van wijlent Pieter Vande Veirre tot 0.10.0 p.gr.*

De precieze sterfdata van de voormelde personen en hun leeftijd bij overlijden vindt men in het toenmalig overlijdensregister. Pastoor-deken Herman Lamme (1696-1727) en pastoor Jan Vanden Bossche (1727-1742), die het register bijhielden, hadden niet de gewoonte de begraafplaats van de doden in de sterfakten te vermelden.

De lijst van de kerklijken kan als volgt aangevuld worden:

- 23.08.1697 Laurens Debbaut, greffier, ca. 60 j.
- 28.04.1701 Christoffel De Muynck, 73 j.
- 05.03.1705 Philippa Van Vynckt, weduwe van Joos Braet, 76 j.
- 12.04.1726 Baudewijn Vande Walle, 57 j.
- 16.02.1729 Pieter Vande Veirre, pachter van het kasteelgoed, 58 j.

De rechten voor een laatste rustplaats in de kerk bedroegen in vier van de vijf gevallen 10 schellingen terwijl voor het graf van Christoffel De Muynck (in twee malen samen) 20 schellingen of het dubbele moest betaald worden, wellicht omdat het een geprivilegieerde plaats betrof.

Albert MARTENS, Gent

ZOEKERTJE

De heer en mevrouw GOFFINET-BLITZ, Marcel Thiryiaan 16/16, 1200 Brussel zoeken inlichtingen over Pierre Jozef HEYDE en Livina DE-SMET die op 1 februari 1750 te Nevele het leven schonken aan een zoon Gilles.

DE FAMILIE FREDERICQ-LOVELING
UIT HET LAND VAN NEVELE
CESAR FREDERICQ (1)

Gedurende een aantal nummers van *Mensen van Toen* zullen telkens - in kort bestek - één of meerdere telgen van de familie Fredericq en Loveling worden gepresenteerd. Deze familie heeft immers in ons land een niet te onderschatten rol gespeeld op wetenschappelijk, academisch, politiek en artistiek vlak. Zij waren afkomstig van Nevele.

We openen de reeks met César Fredericq, geboren in Nevele op 14 mei 1817. Hij was het derde kind van Jacques Fredericq en Marie Comparé. Deze laatste was de grootmoeder van Cyriel Buysse. Het was vooral moeder Comparé, met haar sterke persoonlijkheid, die zich in Nevele bekommerde om de opvoeding van de kinderen.

Na het overlijden van Jacques Fredericq trouwde zij in 1825 opnieuw met Herman Anton Loveling.

Het boterde echter niet tussen César en de stiefvader, die slechts elf jaar ouder was. César werd bij timmerman 't Kint gestuurd in Gent. Hij leerde er het vak van meubelmaker en leverde een aantal geslaagde meubelstukken af.

Zijn oudere broer August, die overigens ook het ouderlijk huis had verlaten, meende dat hij diende verder te studeren. Ter gelegenheid van zijn meerderjarigheid in 1838 eiste César zijn vadersdeel op.

Financieel onafhankelijker, wou hij nu hogere studies aanvatten maar hij had geen middelbare school gelopen. Op eigen kracht studeerde César Latijn, Grieks en de andere vakken en slaagde in een toelatingsexamen voor de universiteit.

Hij startte met filosofie en kwam op die manier in contact met de Franse professor François Huet die een semi-politieke discussiegroep had opgericht (le Société Huet). Liberalen en radicalen van allerlei slag voelden er zich thuis. Huet werd later van de universiteit weggezonden. In die sfeer werd in 1848 de krant *Broedermin* opgericht, waaraan ook César intensief meewerkte.

Zijn broer August die geneeskunde studeerde haalde hem over om hetzelfde te doen. Hij slaagde met brio in dit opzet en startte in 1846 een artspraktijk in Gent (Sleepstraat nr. 32).

In 1849 huwde hij met Bathilde Huet, onderwijzeres en zuster van zijn vriend François. De voorgeschiedenis zou de intrige van een volksroman kunnen zijn. Zij stond op het punt om in het klooster te treden, maar een ontmoeting met César deed haar prompt van idee veranderen.

Zij kregen op zeer korte tijd zes kinderen: Paul (° 1850), Léon (° 1851), Hélène (° 1852), Lia (° 1854), Véronique (° 1855) en Simon (° 1857).

César Fredericq werd als arts vooral geconfronteerd met werkmensen wier armen "ingedraaid" waren, d.w.z. meegetrokken en verminkt door één van de tuigen in de Gentse spinnerijen of weverijen.

Hij was dus permanent in contact met armoede en ellende.

César was de eerste dokter in Gent die propageerde om in tijden van besmetting geen ongekookte groenten te eten. Toen hij een geneesmiddel aanbood dat succesvol was tegen cholera werd hij nog meer op handen gedragen. César werkte dag en nacht tijdens de cholera-epidemieën die in Gent woedden in 1849, 1859 en 1866.

Arbeiders hadden in die periode geen stemrecht. Hij was blijkbaar ook populair geworden bij de iets welstellender kiezers, die hem in 1860 verkozen in de Gentse gemeenteraad. Hij bleef dit tot 1883 en was vooral actief op de terreinen gezondheidszorg en algemeen welzijn. Hij behoorde tot de radicale en democratische vleugel binnen de liberale partij en werd als een "enfant terrible" beschouwd.

César was antiklerikaal maar zijn vrome vrouw Bathilde Huet zorgde er voor dat de kinderen opgevoed werden binnen de katholieke kerk. Na de vroege dood van zijn vrouw in 1865 zou hij zich wel wat meer van de kerk verwijderen.

César bekommerde zich nu zelf sterk met de opvoeding van zijn kinderen. Zowel Paul als Leon zouden hoogleraar worden. De jongere Simon werd geneesheer.

Hij bleef ook op andere terreinen echter onvermoeibaar: dokterspraktijk, journalistiek, politiek, studie. Er bestaat ook een dichtbundel van zijn hand met gedichten uit de periode 1850 en 1860 *Uit de dichterlijke nalatenschap van Dr. C.A.Fredericq*.

Hij overleed op 3 januari 1887, op 69-jarige leeftijd.

Stefaan DE GROOTE, Bachte-Maria-Lerne

Voor bijkomende informatie:

- Louis Fredericq, *Notes sur la Famille Fredericq-Beaucarne*, 1940.
- Dr. E.C.Coppens, *Paul Fredericq*, Liberaal Archief, Gent, 1900.

INHOUD

De schenking Gentiel De Smet	2
A.MARTENS, Was- en pelderrechten	4
J.L., Een doodlopend spoor: Hoogstoel wordt De Graeve	9
S.DE GROOTE, Vervolgde pastoors uit het Land van Nevele gedurende de Franse periode (1794-1815)	10
J.L., Sprokkelingen	11
R.D., Volkstelling te Hansbeke in 1709	12
A.MARTENS, Staten van goed uit Bachte en Sint-Martens-Lerne, berustend in het fonds Hansbeke	13
C.D.G., Men schrijft uyt...	17
A.MARTENS, Naamlijst van Onze-Lieve-Vrouwmeesters te Hansbeke (1649-1789)	18
A.MARTENS, Nog enkele kerklijken te Hansbeke	20
Zoekertje	21
S.DE GROOTE, De familie Fredericq-Loveling uit het Land van Nevele - César Fredericq (1)	22

